

ابهام در روند خصوصی سازی بانک‌ها

بعد از پیروزی انقلاب و به دلیل فضای خاص موجود در جامعه و تاثیر تحولات اجتماعی در شرایط اقتصادی، دولت موقت در خردادماه سال ۱۳۵۸ تصمیم گرفت کلیه بانک‌های کشور را ملی نماید و سپس تمامی بانک‌ها، شرکت‌های سرمایه‌گذاری و موسسات پس‌انداز و وام را در ۹ بانک تجاری و تخصصی ادغام کرد. این موضوع خود جزئی از دولتی‌شدن کل نظام اقتصادی کشور و تسلط و انحصارگرایی بر کلیه

حسین سپاسگر

صنایع بزرگ و مادر، از جمله صنعت بانکداری بوده است. اکنون و پس از گذشت ۲۵ سال از آن اتفاق در حوزه اقتصادی کشور، شاهد آن هستیم که بحث‌های جدی در ارتباط با سیاست خصوصی سازی بانک‌ها و واگذاری آنها به صاحبان اصلی آن یعنی مردم مطرح است و در برنامه‌های سوم و چهارم توسعه در این راستا اقداماتی پیش‌بینی و گام‌ها اجرا شده است. همانگونه که در بحث فرآیند خصوصی سازی به طور کلی مطرح است، کاهش بهره‌وری و کارایی دستگاه‌های دولتی از جمله دلایل اصلی طرح اعلام می‌شود و طبعاً در مورد بانک‌ها نیز عمده دلایل بر محدودیت همین امر خواهد بود و ضمناً ایجاد فضای رقابتی در حوزه بانکداری نیازمند حضور بانک‌های خصوصی قدرتمند نیز می‌باشد. اصولاً در اجرایی نمودن طرح فوق می‌توان به چند راهکار توجه نمود که تبدیل بانک‌های دولتی به خصوصی، استقرار بانک‌های خصوصی داخلی، ادغام بانک‌های دولتی و صدور مجوز تاسیس بانک‌های خارجی از جمله راهکارهای فوق می‌باشد. در سال‌های اجرای برنامه سوم توسعه در این ارتباط سهام عمده بانک رفاه کارکنان به بخش غیردولتی واگذار گردید و مجوز تاسیس چهار بانک خصوصی نیز صادر شد و در برنامه چهارم توسعه نیز از تغییر مالکیت بانک‌های دولتی و ایجاد بانک‌های خصوصی به عنوان محورهای توسعه اقتصادی کشور نام برده می‌شود. به هر حال نیاز شدیدی به حضور بانک‌های خصوصی در حیطه اقتصادی کشور احساس می‌شود که مقررات، محدودیت‌ها، ضوابط و همچنین قانون اساسی تدابیر دیگری را در این ارتباط در نظر گرفته است که لازمه تحقق امر خصوصی سازی، اصلاح موانع فوق می‌باشد. طی روزهای اخیر مطالب مختلف و اظهارنظرهای گوناگونی مطرح می‌شود که امکان جمع‌بندی مسایل را برای علاقه‌مندان مشکل ساخته است که مطالب زیر تاییدی بر این گفتار خواهد بود. در هفته اول تیرماه به نقل از عضو محترم شورای عالی بانک‌ها آمده است که کمیته خصوصی سازی بانک‌ها باید در سازمان خصوصی سازی هر چه زودتر تشکیل گردد، به نقل از

وزیر محترم امور اقتصادی و دارایی نیز آمده است ظرف دو تا سه ماه آینده بستر قانونی لازم برای خصوصی سازی صنایع بزرگ فراهم می‌شود و امیدواریم با این تحول، بانک‌ها و بیمه‌ها نیز وارد بورس شوند. مدیر دفتر امور بازرگانی سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی اعتقاد دارد که: بر اساس برنامه چهارم توسعه در یک برنامه‌ریزی زمانی، دولت مکلف شده است که نسبت به خصوصی سازی بانک‌ها اقدام کند و نظر دولت هم این است که در مجموع یک یا دو بانک تخصصی داشته باشد و بقیه بانک‌ها را واگذار کند. مدیرکل نظارت بر بانک‌های بانک مرکزی از حضور دو بانک خصوصی جدید تا پایان سال جاری خبر داد و گفت که ۳۵ متقاضی برای تاسیس بانک خصوصی به بانک مرکزی درخواست مجوز داده‌اند. در این ارتباط دبیر اجرایی مجمع تولیدی و خدمات فنی تهران از تاسیس بانک اصناف پس از تغییر ساختار خبر می‌دهد و ضمناً شهرداری نیز به لزوم تاسیس بانک شهرداری اشاره می‌کند و عضو هیات مدیره انبوه‌سازان مسکن و ساختمان کشور نیز از تاسیس بانک انبوه‌سازان مسکن خبر می‌دهد. در این راستا مدیرعامل محترم بانک ملی از ادغام بانک‌ها به عنوان روش عملی خصوصی سازی نام می‌برد و در پایان تیرماه به نقل از وزیر سابق امور اقتصادی و دارایی می‌شنویم که: روند خصوصی سازی، دیر یا زود به بانک‌ها هم می‌رسد و روند خصوصی سازی بانک‌ها را برای اقتصاد کشور مفید ارزیابی می‌کند. با توجه به تمام مطالب اظهار شده از سوی مقامات و صاحب‌نظران اقتصادی-بانکی کمیسیون تلفیق مجلس هفتم شورای اسلامی موادی از برنامه چهارم توسعه را که مربوط به خصوصی سازی بانک‌ها و بیمه‌های دولتی شده است از برنامه حذف کرده است. در اواخر تیرماه نیز در سطر خبرها آمده است که مجمع تشخیص مصلحت نظام با خصوصی سازی بانک‌ها و بیمه‌ها موافقت کرد. حال آنکه شورای نگهبان و دیوان عدالت اداری به آن ایراد گرفته‌اند. ضمناً از خصوصی سازی بانک رفاه و صادرات در آتیه نزدیک خبر می‌دهد و ضمناً خبر از عرضه سهام بانک سپه تا پایان شهریور در بورس داده می‌شود. در هر صورت به نظر می‌رسد به رغم گفته‌های متفاوت خواسته‌ای منطقی به‌هتوان نیاز مطرح اقتصادی کشور احساس می‌گردد که تصمیمی جدی را طلب می‌کند که لازمه آن همکاری دولت و مجلس می‌باشد. آنچه مسلم است هر تصمیمی که باعث گردد تا حضور مردم در صحنه‌های اقتصادی کشور جدی‌تر و پررنگ‌تر باشد، می‌تواند منجر به افزایش کارایی و بهره‌وری عوامل گردد.